

Az iskolai erőszak és kezelési lehetőségei a pedagógusok tapasztalatai alapján

School violence and ways to deal with it based on teachers' experiences

Priski Zsanett

rendőr tisztjelölt, hallgató
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
priski.zsanett@stud.uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A kutatás célja a pedagógusokat érintő iskolai erőszak jelenségének feltárása, különös tekintettel a győri oktatási intézményekben dolgozó tanárok tapasztalataira, valamint a megelőzés és beavatkozás lehetséges stratégiáinak azonosítása.

Módszertan: Online kérdőíves felmérés készült 65 pedagógus részvételével, célzott mintavétellel és hólabda módszerrel. A vizsgálat kvalitatív és kvantitatív elemeket egyaránt tartalmazott.

Megállapítások: A válaszadók jelentős része alacsony felkészültségről és eszköztelenségről számolt be az erőszakos helyzetek kezelésében. A leggyakoribb incidensek verbális és pszichés bántalmazás formájában jelentek meg, melyek hosszú távú pszichés terhelést okoznak. A megelőzésben kulcsfontosságú az interdiszciplináris együttműködés, a pedagógusok célzott képzése és a támogató intézményi háttér.

Érték: A kutatás hozzájárul a pedagógusok védelmét és felkészültségét erősítő szakpolitikai és intézményi intézkedések megalapozásához, valamint a biztonságos iskolai környezet kialakításához.

Kulcsszavak: iskolai erőszak, pedagógusvédelem, konfliktuskezelés, prevenció

A szerző a kéziratot magyar nyelven nyújtotta be. Benyújtás: 2025. 09. 11. Átdolgozás: 2025. 10. 16.
Elfogadás: 2025. 10. 14.

Abstract

Aim: The aim of the research is to explore the phenomenon of school violence affecting teachers, with regard to the experiences of teachers working in educational institutions in Győr, and to identify possible strategies for prevention and intervention.

Methodology: An online questionnaire survey was conducted with the participation of 65 teachers, using targeted sampling and the snowball method. The study included both qualitative and quantitative elements.

Findings: A significant proportion of respondents reported low preparedness and lack of tools for dealing with violent situations. The most common incidents took the form of verbal and psychological abuse, which cause long-term psychological stress. Interdisciplinary cooperation, targeted training for teachers, and supportive institutional background are key to prevention.

Value: The research contributes to the development of policy and institutional measures to strengthen the protection and preparedness of teachers and to the creation of a safe school environment.

Keywords: school violence, teacher protection, conflict management, prevention

Bevezetés

Az iskolai erőszak, különösen a pedagógusokat érintő abúzusok egyre nagyobb figyelmet kapnak mind hazai, mind nemzetközi szinten. A Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikumban 2019 decemberében történt támadás országos visszhangot keltett, de több hasonló eset ([URL3](#); [URL4](#); [URL2](#)) is rámutatott arra, hogy az oktatási intézményekben dolgozók biztonsága nem tekinthető garantáltnak. A médiában is kiemelt incidensek nemcsak a helyi közösséget, hanem a szakmai- és közvéleményt is megrázzák, ezáltal újra napirendre került az iskolai agresszió kérdésköre.

A fiatalok elkövetők arányának növekedését a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) adatai is igazolják. A legutóbbi adatfrissítés időpontjától (2025. 03. 28.) közzétett adatok szerint 2019 és 2024 között az alábbiak szerint alakult a regisztrált elkövetők száma ([URL5](#)):

1. számú táblázat

Fiatalkorú regisztrált elkövetők növekedésének ábrázolása

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bűncselekmények elkövetőinek száma összesen	136 669	138 950	146 688	143 979	153 143	214 144
Korcsoportok szerint						
0–17	9689	9798	9429	10 294	11 359	13 194
18+	126 972	129 140	137 246	133 670	141 784	200 950

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

Bár exponenciális növekedés nem mutatható ki a 18 éven aluli elkövetők körében, illetve – valószínűsíthetően a COVID–19-járvány következtében – a 2021-es évben még visszaesés is megfigyelhető, de alaposabban megvizsgálva arányosan követte az összesített tendencia alakulását, és az öt év viszonylatában megközelítőleg 3500 fővel emelkedett a létszámuk.

Külön figyelmet érdemel, hogy a pedagógusokat a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Köznev. tv.) 62. § (1) bekezdése közfeladatot ellátó személyként definiálja, és mint ilyenek, fokozott büntetőjogi védelem illeti meg őket. Ezt a védelmet a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (továbbiakban: Btk.) szabályozza: egyrészt a 311. §-ban külön nevesített tényállást határoz meg a pedagógusokkal szembeni erőszakos cselekmények tekintetében („Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak”), illetve további, más bűncselekményeknél minősítő körülményként jelenik meg, ha valaki közfeladatot ellátó személynek minősülő sérelmére követi el azt. A 16. § e) pontjában (amely a gyermekkorral kapcsolatos szabályozásokat tartalmazza) jogdogmatikai szempontból is külön nevesíti azt, ami a tárgyalt probléma szempontjából különös jelentőséggel bír: a jogalkotó is felismeri a közfeladatot ellátó személy elleni erőszakos fellépés lehetőségét már a 14 év alatti potenciális elkövetőknél.

Az Egységes Nyomozó Hatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (továbbiakban: ENyÜBS) nyilvántartási rendszere alapján a *Közfeladatot ellátó személyek elleni erőszak* bűncselekmény regisztrált elkövetésének esetszáma az alábbiak szerint alakult 2018. II. félévétől ([URL1](#))

2. számú táblázat

Közfeladatot ellátó személyek elleni erőszak bűncselekmény elkövetésének korcsoport szerinti alakulása

Korcsoport	Elkövetések száma
Gyermekkorú (0–13)	243
Fiatalkorú (14–17)	676
Fiatalfelnőtt (18–24)	391
Felnőtt (25–59)	1419
Idős korú (60–)	200
Összesen	2929

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

Annak érdekében, hogy lokálisan releváns adatokkal támasszam alá a vizsgálatot, a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Rendőr-Főkapitányság Elemző-Értékelő Osztálya – írásos kérelmem alapján – az ENyÜBS rendszerből lekérte és rendelkezésemre bocsátotta a kapcsolódó statisztikai adatokat. Az így rendelkezésre álló számadatokból az alábbi táblázatok kerültek összeállításra specifikusan kulturális, oktatási, nevelési vagy kultikus hely elkövetési helyszíncsoportra Győr-Moson-Sopron Vármegye területén.

3. számú táblázat

Regisztrált bűncselekmények Győr-Moson-Sopron Vármegyében 2019–2022, 2023 I–III. időszakban

Regisztrált bűncselekmények száma	2019	2020	2021	2022	2023 I–III. hónap	Összesen
Emberölés		1				1
Középfokú oktatási intézmény		1				1
Garázdaság	2	6	5	11	1	25
Általános iskola		1	3	5	1	10
Egyéb oktatási hely		1	1			2
Felsőfokú oktatási intézmény				1		1
Középfokú oktatási intézmény		3		4		7
Oktatási hely előtti terület	2	1	1	1		5
Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak		1				1
Általános iskola			1			1
Testi sértés	8	9	7	10		34
Általános iskola	8	5	5	6		24
Egyéb oktatási hely		2	1			3
Középfokú oktatási intézmény		2	1	3		6
Oktatási hely előtti terület				1		1
Összesen	10	16	13	21	1	61

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

A regisztrált bűncselekményekkel összefüggésben a 3. számú táblázatból levezethető, hogy ezen helyszíncsoporton elkövetett Btk. tényállások voltak érintettek: emberölés, garázdaság, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, testi sértés. A négy bűncselekménytípusból összesen 61-et regisztráltak a vizsgált időszakban, a testi sértés fordult elő legnagyobb arányban (~55%), ezt követte előfordulási gyakoriságban a garázdaság (~40%). Az emberölés bűncselekmény és közfeladatot ellátó személy elleni erőszak tényállások tekintetében „csupán” egy-egy eset került rögzítésre. Domináns elkövetési helyszín volt az általános iskola, ami az esetek 57%-át tette ki.

4. számú táblázat

Sértetté válások száma foglalkozással összefüggésben Győr-Moson-Sopron Vármegyében 2019–2022 időszakban

	2019	2020	2021	2022
Emberölés		1		
Középfokú oktatási intézmény		1		
Oktatási asszisztens		1		
Közfeladatot ellátó személy elleni erőszak			4	
Általános iskola			1	
Általános iskolai tanár, tanító			1	

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

Kiemelendő, hogy a sértett számára nem kötelező a foglalkozás megadása, így nem teljes körű a kapott adatbázis, illetve az általam összeállított táblázat. A sértetti esetek elemzése során megállapítható, hogy alacsony esetszámban (egy-egy esetben) áll rendelkezésre adat pedagógust vagy egyéb, ilyen intézményben foglalkoztatott személyt érintő bűncselekményről. A kapott adatok alapján kiderül, hogy egy oktatási asszisztens, valamint egy általános iskolai tanár szerepel sértettként az elemzett időszakban.

A bemutatott adatok bár csak erősen közvetve, de ily módon alátámasztják, hogy továbbra is indokolt a témát kutatni és azzal kapcsolatban mélyebbre ható vizsgálatokat végezni.

A kutatásom elsődleges célja a pedagógusokat érintő iskolai abúzusokkal szembeni helyzetük jellemzőinek feltárása volt, valamint feltérképezni a rendelkezésre álló preventív és intervenciós stratégiákat az érintett esetek megelőzésének és kezelésének vonatkozásában.

Általános helyzetkép a pedagógusok iskolai erőszak kezelésében nyújtott szerepéről

A pedagógusok szerepe az iskolai erőszak kezelésében egyre összetettebbé válik. Ők nem csupán az oktatási folyamat irányítói, hanem az iskolai légkörön belül az elsődleges konfliktuskezelők is. A konfliktuskezeléshez szükséges kompetenciák és eszközök hiánya azonban gyakran tehetetlen helyzetbe hozza őket (URL7).

A pedagógusok mindennapi munkájuk során gyakran találkoznak a bullying és a cyberbullying jelenségével, amelyek súlyos pszichoszociális problémákat okoznak az iskolai közösségekben. A Dan Olweus által kidolgozott modell alapvető szerepet játszik a bántalmazás dinamikájának megértésében, amely három fő szereplőt különböztet meg: a bántalmazót, az áldozatot és a passzív vagy aktív szemlélőket. A modell hangsúlyozza, hogy a bántalmazás ismétlődő erőszakos vagy zaklató cselekmény, melyben a hatalmi egyensúly felborul, az áldozat pedig gyakran védtelen. A pedagógusok feladata e helyzetek felismerése, a felek közötti mediáció elősegítése, a felelősségvállalás ösztönzése, valamint egy támogató, biztonságos iskolai környezet megteremtése (Buda et al., 2008).

A pedagógusok sajnos nemcsak a diákok közötti erőszak és bántalmazás szemtanúi lehetnek, hanem ők maguk is gyakran válnak verbális vagy fizikai agresszió, valamint „online térben megjelenő agresszió” áldozataivá. A közösségi médiában terjedő káros mémek, tanárokat lejárató zárt csoportok, valamint titokban készített videók komolyan aláássák a pedagógusok tekintélyét és hivatásuk megbecsültségét. Ezek a jelenségek mély tehetetlenségérzetet keltenek a tanároknak, akik gyakran nincsenek felkészülve vagy támogatva az ilyen helyzetek kezelésére. Az online térben megjelenő zaklatás különösen súlyos, mivel tágabb közönséghez jut el, és a pedagógus munkáját hosszú távon is befolyásolhatja, ezért egyre nagyobb hangsúlyt kap a pedagógusok védelmét szolgáló képzések és szabályzatok kidolgozása, amelyek támogatják őket az ilyen helyzetek kezelésében és megelőzésében (Schvéd, 2022). Amikor egy tanár-diák konfliktus kialakul, a pedagógusok gyakran rendkívül tehetetlennek érzik magukat a helyzet kezelésében. A konfliktusok jellemzően az osztálytermi hierarchia és az erőviszonyok miatt rendkívül bonyolultak; a diák kevésbé szocializált a felelősségvállalásra, míg a pedagógus egyoldalú tekintélypozícióban van, ami megnehezíti az egyenrangú párbeszédet. A tanárok gyakran úgy érzik, hogy nekik kell egyedül megoldaniuk a felmerülő problémákat, miközben nem áll rendelkezésükre megfelelő eszköz vagy támogatás, hogy hatékonyan kezeljék a helyzetet (Gyórfiné Körtvélyesi, 2015). A konfliktushelyzetek jellemzően nem csupán a pedagógus és egy adott diák között zajlanak, hanem a diákok közötti szolidaritás és az osztályközösség

megosztottsága is megjelenik. Gyakran előfordul, hogy a diákok kiállnak egymás mellett, ami tovább nehezíti a pedagógus helyzetét, hiszen kevesebb nyilvánvaló támogatást kapnak. Az ilyen helyzetekben a pedagógusokat gyakran marginalizálják vagy nem veszik komolyan az aggályaikat, így ők egyre inkább tehetetlennek érzik magukat a hatalommal való visszaélés vagy a konfliktus elhallgatása miatt (Sági & Szemerszki, 2012).

A pedagógusok sokszor magukra maradnak a szakmai kihívásokkal, mivel az iskolai erőszak és a konfliktushelyzetek kezelésére nem minden intézményben áll rendelkezésre jól kidolgozott protokoll vagy támogató rendszer. Ez a helyzet fokozza a tanárok pszichés terhelését, amely hosszú távon akár kiégéshez is vezethet. A pedagógusok kiégésének jelensége Magyarországon is egyre nagyobb figyelmet kap, mivel a túlzott adminisztratív terhek, korábban az egyértelműen alacsony bérezés, az érzelmi megterhelés és a társadalmi elvárások jelentős stresszforrást jelentenek számukra. Sok pedagógus érzi magát elszigeteltnek, és gyakran nem kapnak megfelelő érzelmi vagy szakmai támogatást a nehézségek leküzdésére (Szelezsánné Egyed, 2016). A támogatási rendszerek hiánya, valamint az egyéni és intézményi szintű segítségnyújtás nem kielégítő volta tovább súlyosbítja ezt a helyzetet. A pályakezdő tanároknak például nagy szükségük lenne mentorokra és szakértői támogatásra, amelyek segítenék őket, valamint szakmai és érzelmi támogatást is nyújtanának. Az iskolai közösségek és szakmai csoportok támogató szerepe szintén kulcsfontosságú (Stéger, 2010).

A pedagógusok helyzete kettős és rendkívül összetett: miközben napi szinten kell kezelniük a diákok közötti konfliktusokat és az iskolai erőszak különböző formáit, saját maguk is védelmet igényelnek a rájuk irányuló agresszióval szemben. Az intézményi keretek sokszor nem nyújtanak elegendő jogi vagy pszichológiai támogatást, így a pedagógusok gyakran egyedül maradnak a problémák megoldásában. A helyzet sürgős beavatkozást igényel annak érdekében, hogy a tanárok méltósága és biztonsága garantált legyen, és hatékonyan tudjanak fellépni az iskolai erőszak ellen. A jogszabályi háttér biztosít bizonyos védelmet, például a pedagógusok emberi méltóságának és személyiségi jogainak tiszteletben tartását, valamint a fizikai bántalmazás elleni fellépést, ugyanakkor a gyakorlati alkalmazásban még meglévő hiányosságok megoldandó feladatokat jelentenek az iskolák számára (URL6).

Az iskolai erőszak kezelése és a pedagógusok védelme komplex, multidimenzionális kihívás, amely csak átgondolt intézményi támogatással, megfelelő jogi és pszichoszociális eszközökkel oldható meg hatékonyan (Farkas et al., 2018). Ennek hiányában a pedagógusok tehetetlensége tovább erősödik, ami nemcsak szakmai teljesítményüket, hanem a diákok biztonságos tanulási környezetét is veszélyezteti.

Módszertan

A kutatás során online kérdőívet használtam, amely a Google Forms platformon került kidolgozásra, majd kitöltésre. A kutatásom célkitűzése az adatok gyűjtése volt a megcélzott célcsoport (győri pedagógusok) tapasztalatairól és véleményéről. A kérdőív különböző kérdéstípusokat tartalmazott, beleértve zárt, feleletválasztós és nyitott kérdéseket is, amelyek elősegítették a kvalitatív és kvantitatív adatfeldolgozás integrált elemzését. Az online formátum könnyű elérhetőséget és gyors adatgyűjtést biztosított.

A mintavétel nem véletlenszerűen történt, hanem célzottan a kutatás témájához kapcsolódó célcsoport körében. A kérdőívet kétféle módon terjesztettem a célcsoport elé: első körben közvetlenül vettem fel a kapcsolatot privát levelezés útján azokkal a pedagógusokkal, akiknek általános iskolában vagy középiskolában a tanítványa voltam. Az előbb említett személyek néhány esetben továbbították a kérdőívet más pedagógus kollégáik részére is, így a célcsoport bővült. Mindez egyfajta „hólabda” módszerként értelmezhető. Másodkörben felkerestem a *Győr Megyei Jogú Város Honlapja* elnevezésű internetes weboldalt, ahol manuálisan összegyűjtöttem az iskolák neveit, majd ezt követően az intézmények egyedi honlapját felkeresve összegyűjtöttem az intézményvezetők elektronikus elérhetőségét – amennyiben a konkrét célszemély e-mail címe nem volt nyilvánosan feltüntetve az iskola weboldalán, az esetben az intézmény központi levelezési elérhetőségét használtam fel. Mintegy negyven e-mail-címre továbbítottam az űrlapot kétszer: először 2024. augusztus 05-én, illetve a vakációra való tekintettel egy emlékeztető üzenetet augusztus 26-án. A kérdőív kitöltését 2024. szeptember 04-én zártam le.

A kutatásban való részvétel önkéntes alapon történt, és a válaszadók anonimitás biztosítása mellett töltötték ki a kérdőívet. A téma kényelmetlen mivoltából fakadóan számos kérdésnél lehetőség volt a válasz megtagadására vagy kihagyására. Az első kérdés szűrőfunkciót töltött be, amely arra irányult, hogy az illető Győr városában tanít-e, így aki arra nemmel válaszolt, nem folytathatta a kitöltést. A végleges mintában bevont válaszadók (65 fő) megfeleltek a meghatározott kritériumnak.

Eredmények

Demográfiai és szakmai adatok

Az első kérdéskör-blokkban az alábbi demográfiai és szakmai információk kerültek felmérésre: nemek aránya, életkor, tanítási tapasztalat években, iskola típusa, iskola jellege.

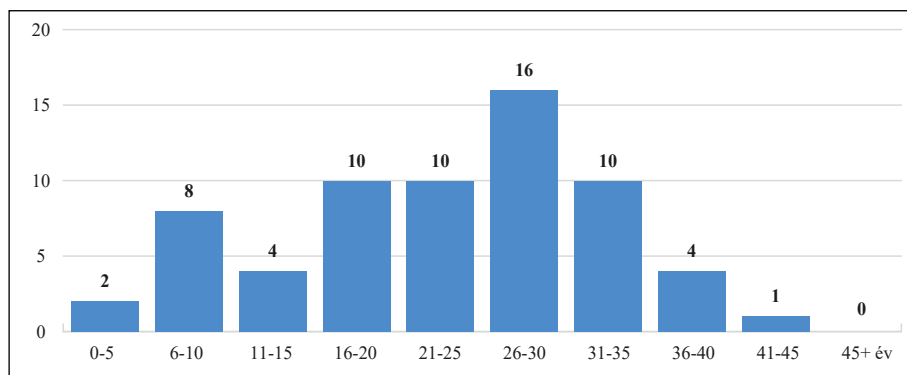
A felmérés során a nemek aránya a következők szerint alakult: 51 nő (78,5%) és 14 férfi (21,5%) töltötte ki a kérdőívet.

Életkori megoszlás tekintetében a válaszadók többsége 50–60 év közötti (30 fő), ezt követi a 40–50 év közötti korcsoport (23 fő). Ezekből a korcsoportokból származik a válaszadók nagy része, ami arra utal(hat), hogy az oktatói testület többsége a középkorú generációhoz tartozik. A 30 év alatti és 30–40 év közötti csoportban jóval kevesebb válaszadó volt (3–3 fő), ami arra utal(hat), hogy a fiatalabb tanárok aránya alacsonyabb, vagy kisebb hajlandóságot mutattak a kitöltés iránt. Néhány válaszadó 60 év fölötti (5 fő), ami azt mutatja, hogy a tanári karban az idősebb generáció is jelen van. Egy fő nem kívánta megosztani az életkorát.

A válaszadók tanítási tapasztalata széles spektrumon helyezkedik el, de a többség jelentős szakmai tapasztalattal rendelkezik, hiszen sokan több mint húsz éve tanítanak. A tanítási tapasztalat átlagértéke 23,3 év, a minimális érték a három év, a maximális érték pedig 43 év.

1. számú ábra

Tanítási tapasztalat években

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

Ezen kívül az intézmény típusa, illetve a fenntartó jellege került felmérésre. A leggyakoribb intézménytípus, ahol a válaszadók tanítottak, a gimnázium volt, amely az összes adat 46,2%-át teszi ki. A második leggyakoribb az általános iskola (20%) és a szakgimnázium (20%), ezután következik a szakiskola (10,8%) és végül a készségfejlesztő iskola (3,1%). A legnagyobb arányban az egyházi iskolák (47,7%) reprezentáltak az iskolák között, ezt követi az állami iskolák aránya (46,2%), majd a magán vagy alapítványi iskolák (6,2%) a legkisebb arányban.

5. számú táblázat

Iskola- és fenntartó típusok

Típus		Fenntartó	
Általános iskola	13 fő	Állami	30 fő
Gimnázium	30 fő	Egyházi	31 fő
Szakköznevelési iskola	13 fő	Magán vagy alapítványi	4 fő
Szakiskola	7 fő	Nemzetiségi önkormányzati	0 fő
Alapfokú művészeti iskola	0 fő		
Készségfejlesztő iskola	2 fő		
Felsőoktatási intézmény	0 fő		

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

A Jedlik-ügy ismertsége, pedagógusok reakciói

A kérdések ezután célzottan a Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikum és Kollégiumban 2019. december 05-én történt kérésre fókuszáltak. A válaszadók 96,9 %-a (63 fő) értesült és csak 3,1%-nak (2 fő) nem volt tudomása az esetről. Az esetről több információforrásból értesültek: 40-szer a média- és az internetes csatornákon keresztül, a személyes kapcsolaton alapuló tájékoztatást pedig 33-szor jelölték meg forrásként.

A hír hallatán a válaszadók önbevallásos adatai alapján a legdominánsabb érzelmi reakció a döbbenet volt, amit a válaszadók több mint fele tapasztalt (37 fő). A félelem és az aggodalom a pedagógusok közel 1/3-ában (23 fő) jelent meg. Természetesen a szomorúság és sajnálat is megjelent a válaszokban (13 fő). Az indignáció és a düh is gyakrabban megjelent reakció volt (16 fő). Fontos, de alacsonyabb előfordulási gyakorisággal (< 5 fő) azonosított érzelmek: szégyen, elkeseredettség, kiszolgáltatottság, megalázottság, értetlenség, felkészületlenség, eszköztelenség.

A hírről való értesülés után 35 esetben a tanár nem kezdeményezett külön intézkedést, 15 esetben beszélgetést kezdeményezett diákjaival a témáról/esetről, tíz esetben az oktató bővítette az erőforrásait, hogy diákjaira jobban oda tudjon figyelni. Hat esetben pedagógiai és megelőző intézkedéseket hajtottak végre: az intézményben prevencióóra keretei között szakember által tartott előadásra került sor, illetve egy fő részt vett a diákrelax elnevezésű képzésen. Hat esetben jelezték, hogy reflektáltak az események pszichoszociális következményeire, illetve egyénre lehozva, átgondolták pedagógiai módszereik hatékonyságát.

Iskolai erőszakkal kapcsolatos felkészültség és eszköztelenség érzése

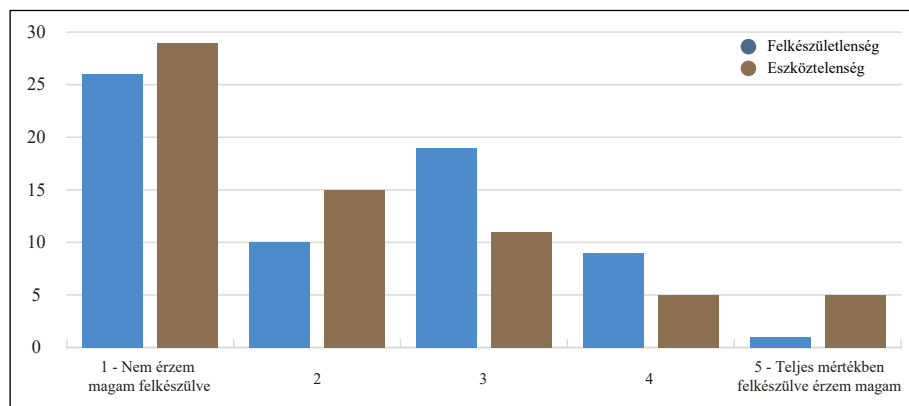
Az alábbi kérdéscsoport célja az iskolai erőszak jelenségének átfogó vizsgálata volt.

A „felkészültség” és az „eszköztelenség érzése” fogalmak saját értelmezésre voltak bocsátva, tehát a pedagógusok nem kaptak egységes, intézményesített definíciót vagy iránymutatást arra vonatkozóan, mit jelent ezekben a helyzetekben „felkészültnek lenni”, illetve milyen konkrét eszközök hiányát kellene érezniük. Így ezek a fogalmak szubjektív módon, az egyéni tapasztalatok, kompetenciák, érzelmi állapot és szakmai önbizalom alapján kerültek értelmezésre.

A válaszadók egy ötfokozatú Likert-skálán értékelték felkészültségüket, majd eszköztelenségüket, ahol az 1-es érték azt jelentette, hogy „nem érzem magam felkészülve”, míg az 5-ös érték azt, hogy „teljes mértékben felkészülve érzem magam”.

2. számú ábra

Felkészületlenség és eszköztelenség

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

Az első kérdésre kapott átlagérték $M = 2,22$ ($SD = 1,16$) azt mutatja, hogy a pedagógusok többsége viszonylag alacsony szinten érezte magát felkészültnek. Bár a pedagógusok többsége nem hagyományos értelemben vett tehetetlenséget érzett, a szórás mértéke bizonytalanságot is tükröz.

A második kérdésre kapott átlagérték $M = 2,11$ ($SD = 1,27$) azt mutatja, hogy a pedagógusok többsége viszonylag magas szinten érzett eszköztelenséget. Az eszköztelenség átlagosan magas szintű, a viszonylag nagy szórás arra utal, hogy egyes pedagógusok jelentős biztonságot éreznek e kérdéskörben.

A felmérés során vizsgáltam, hogy a résztvevők milyen jogi és egyéb eszközökkel rendelkeznek az iskolai erőszak kezelésére. A szöveges válaszok kvalitatív elemzése alapján az alábbi megállapítások tehetők:

- A válaszadók jelentős része (29 fő) arról számolt be, hogy nem rendelkezik specifikus eszközökkel vagy megfelelő információkkal az iskolai erőszak hatékony kezelésére.
- Egyes résztvevők (7 fő) a szakemberek bevonását, valamint az iskolai személyzettel való együttműködést tartották a probléma megoldása kulcsának.
- Több válaszadó (20 fő) pedagógiai eszközökre, személyes kapcsolatokra és empatikus megközelítésre támaszkodik a problémák megelőzése és kezelése érdekében.
- A „jogi” eszközök alkalmazását – mint például a rendőrségi feljelentést és ügyvéd bevonását – csupán kevesen (5 fő) említették.
- Néhány válaszadó (3 fő) saját tapasztalataira, az iskolai házirendre és beszélgetésekre alapozza beavatkozásait, azonban eszköztárukat korlátozottan ítélik meg.

A kifejtős válaszok alapján a résztvevők ismertették, mely módszereket tartják a leghatékonyabbnak az iskolai erőszak megelőzésére és kezelésére.

- Diákok mentális egészsége és pszichológiai támogatás: Többen hangsúlyozták a rendszeres pszichológiai szűrések és az iskolai pszichológusok jelenlétének fontosságát. Néhány válaszadó említést tett mentálhigiénés programok szervezéséről is. Clarke et al. (2021) kutatása ezt alá is támasztja, ugyanis a mentálhigiénés fejlesztések – beleértve az iskolapszichológusok munkáját – jelentős pozitív hatással vannak a fiatalok pszichés állapotára. A kutatás szerint a képzett szakemberek jelenléte az iskolákban segíti a prevenciót és a korai intervenciót.
- Kommunikációs eszközök: A leggyakrabban említett eszköz maga a kommunikáció volt. A válaszadók szinte egyöntetűen a harmonikus tanár-diák kapcsolatok kialakítására törekednének, kiemelve az egyéni szükségletek figyelembevételének jelentőségét.
- Biztonsági intézkedések: Viszonylag kevés válaszadó támogatta a veszélyes eszközök intézményi kitiltását, míg a beléptető rendszerek alkalmazását mindössze egyszer említették. A 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet célja a fizikai biztonság növelése, ugyanakkor a szakértők szerint az ilyen intézkedések hatékonysága függ a végrehajtás módjától és az intézményi kultúrától. A tiltás önmagában nem garantálja a biztonságot, ha nincs megfelelő prevenció és nevelési háttér (URL8).
- Jogi és formális eszközök: Bár a jogi eszközök megjelennek a válaszok között, nem kaptak központi szerepet. Emellett az iskolai házirend és

- a fegyelmi eljárások hatékonyságát is fontosnak tartották, azonban több résztvevő szerint ezek önmagukban nem elegendők.
- Két további megoldási javaslat is felmerült; három válaszadó az osztálylétszám csökkentését szorgalmazta, míg egy fő a tanárok rendszeres konfliktuskezelési és önvédelmi továbbképzését tartotta hatékonyknak. A NASUWT tanári szakszervezet felmérése szerint a tanárok 75%-a úgy véli, hogy a megnövekedett osztálylétszám negatívan hat a tanulók fejlődésére és viselkedésére (URL9). Az *Éltrevalók* egyik programja pedig kifejezetten önvédelmi képzést kínál tanároknak, amelynek célja az iskolai erőszakos helyzetek megelőzése és kezelése (URL10).

Személyes tapasztalatok az iskolai erőszakkal kapcsolatban

A pedagógusok személyes tapasztalataira vonatkozóan a kitöltők 17%-a (11 fő) egyértelműen igennel, míg 14%-a (9 fő) bizonytalan válasszal („talán”) reagált arra a kérdésre, hogy valaha félt-e diákjától. Ezen túlmenően 2% (1 fő) nem tudott válaszolni a kérdésre. Az erőszak vagy abúzus megtapasztalására vonatkozóan a válaszadók 38%-a (25 fő) adott igent, míg 11%-a (7 fő) bizonytalan volt („talán”).

Azok a pedagógusok, akik az előző kérdésre igennel (25 fő, 38%) vagy bizonytalanul („talán”) (7 fő, 11%) válaszoltak, további személyes tapasztalatokat osztottak meg. E szerint négy pedagógust ért fizikai bántalmazás, 27 főt verbális, hat fő pszichés bántalmazás áldozata volt, 1 fő cyberbullyingot tapasztalt. Egy válaszadó egy specifikus, humoros jellegű abúzusról számolt be. Az incidensek többsége tanórán (19 eset), szünetben (8 eset) vagy az iskola befejeztével (5 eset) történt.

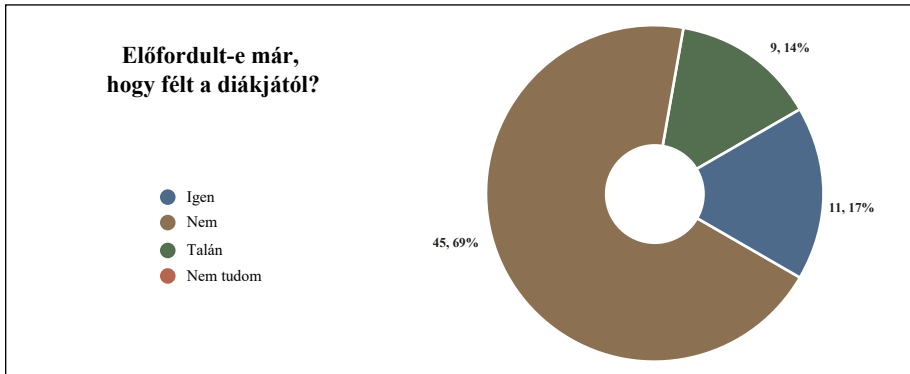
Az abúzust elkövető diákokkal kapcsolatban több tényezőt azonosítottak, amelyek összefüggésbe hozhatók a problémás viselkedéssel: mentális és pszichés zavarok (például frusztrációtűrési nehézségek), családi problémák (elhanyagoltság, szülői agresszió, válás, haláleset), társas nyomás (például trágár beszéd használata a menőség érdekében), nevelési hiányosságok (fegyelmezetlenség), valamint a pedagógusokkal szembeni általános társadalmi hozzáállás. A szakirodalom a zaklató viselkedés hátterében hasonló tényezőket azonosít (Buda et al., 2008).

Ezen tanulók teljesítménye és viselkedése széles spektrumot ölel fel a pedagógusok leírásai alapján. Néhány diák gyenge tanulmányi eredményeket mutat, melyeket gyakran lázadó és provokatív viselkedés kísér, ami jellemzően közepes vagy rossz osztályzatokhoz vezet. Viselkedésük labilis és kiszámíthatatlan lehet: egyesek agresszívak vagy tiszteletteljesek, míg mások passzívan

reagálnak. Más tanulók átlagos, közepes teljesítményt nyújtanak, viselkedésük általában nem kirívó. Vannak olyan diákok is, akik viselkedése inkább tiszteltes és normális, azonban iskolai teljesítményük változó, ingadozó eredmények jellemzik őket.

3. számú ábra

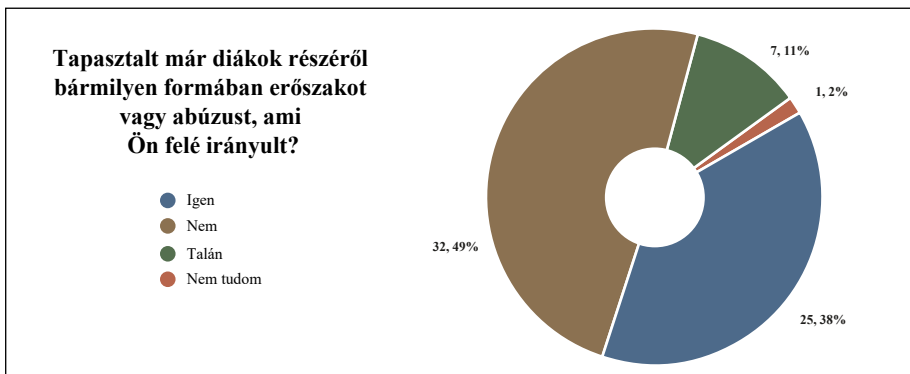
Félelem

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

4. számú ábra

Abúzus

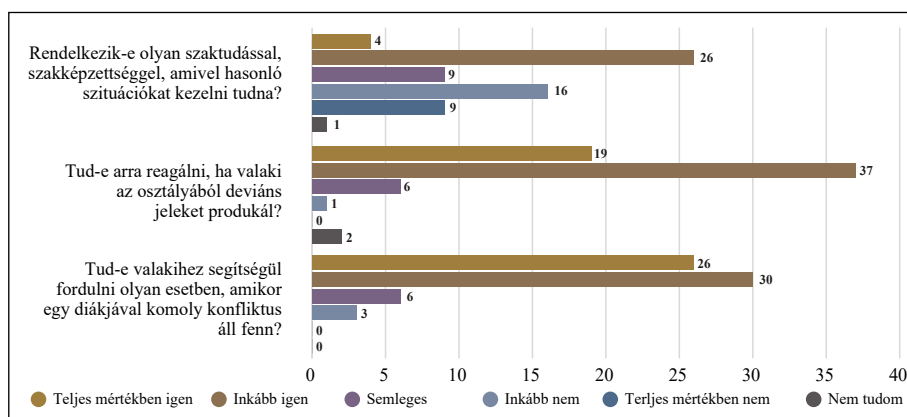
Forrás. A szerző saját szerkesztése.

Az iskolai erőszakos események során a pedagógusok gyakran szembesülnek a feszültség, a düh és a tehetetlenség érzésével. Bár néhányan igyekeznek túllépni a kialakult helyzetben, az esetek hosszú távú pszichés hatásokkal járhatnak, mint például álmatlanság, vagy a szakmai motiváció csökkenése.

Az ilyen helyzetek kezelésére általában több lépést tesznek: először közvetlen beszélgetést folytatnak a diákkal a helyzet tisztázása érdekében, ezt követően, ha szükséges, értesítik az osztályfőnököt és az iskolavezetőséget, valamint adott esetben a szülőket is bevonják konzultációra. A pedagógusok támogatottságát az iskolai vezetőség részéről egy 1-től 5-ig terjedő skálán mértük: 12 fő maximális (5), 7 fő (4), 8 fő (3), 2 fő (2), 3 fő pedig (1) értékelést adott. Az eset súlyosságától függően írásos jelentéseket készítenek, és szükség esetén szakmai konzultációkat folytatnak például iskolapszichológussal vagy fejlesztőpedagógussal. Jelentős problémák esetén fegyelmi eljárás kezdeményezése is megtörténik.

5. számú ábra

Felkészültség kérdései

Forrás. A szerző saját szerkesztése.

A válaszadók ezt követően részletesebben nyilatkoztak saját felkészültségükről és annak megítéléséről. A megkérdezettek többsége (56 fő) úgy nyilatkozott, hogy képes segítséget kérni diákjával fennálló konfliktus esetén, ebből 26 fő teljes mértékben biztos ebben. Mindössze három fő jelezte, hogy inkább nem, míg senki sem válaszolt teljes mértékben nemmel vagy nem tudommal. A tanárok elmondása szerint az iskolai problémák megoldása során többféle szereplőre támaszkodnak, többek között az iskola vezetésére, az osztályfőnökre, szociális segítőkre, pszichológusokra és kollégáikra.

A válaszadók 56 fővel szintén nagy arányban jelezték, hogy képesek reagálni, amennyiben egy diák deviáns viselkedést tanúsít az osztályban, ebből 19 fő teljes mértékben biztos ebben. Csak egy fő válaszolta, hogy inkább nem, míg két fő nem tudta megítélni a kérdést. A válaszok összessége alapján a pedagógusok különböző módszereket alkalmaznak a deviáns viselkedés kezelésére,

melyek között a személyes elbeszélgetés a leggyakoribb, de előfordul külső személy bevonása is, például szülő, más kolléga, osztályfőnök vagy szakember.

A szakmai felkészültség megítélése tekintetében a válaszadók megosztottak: négy fő érzi magát teljes mértékben felkészültnek, 26 fő inkább igenlő választ adott, míg 25 fő inkább nem vagy egyáltalán nem érzi magát felkészültnek, és kilenc fő semleges állásponton volt.

Bűnmegelőzés az iskolában

A bűnmegelőzés témakörében érkeztek a legmegosztóbb arányok, valamint a leginkább egyedi válaszok. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy a megszólított pedagógusok kinek ítélik a bűnmegelőzés feladatát. Hat előre meghatározott válaszlehetőséget kínáltunk fel: a) rendőrség, b) rendőrség keretein belül iskolaőrség, c) pedagógus, d) az iskolában dolgozó egyéb személyzet, e) nem kívánok válaszolni, f) nem tudom. Az összesen 65 válaszból 49 fő választotta az előre megadott opciókat, míg 16 fő sajátos, egyedi választ adott.

A kapott eredmények alapján megállapítható, hogy a pedagógusok többsége a bűnmegelőzést összetett, interdiszciplináris feladatként értelmezi, amely többféle megközelítést és különböző szereplők bevonását igényli. A válaszok alapján a legjelentősebb vélemények a rendőrség és az iskolaőrség szerepét tették a prevenciós tevékenység középpontjában. Az összesített adatok alapján a válaszadók közül a legtöbben, 18 fő, a rendőrségre bízna a bűnmegelőzés feladatát, míg 15 fő az iskolaőröket tartja erre alkalmasnak, akik a rendőrség szervezetén belül működnek. Az oktatók szerepét tíz válaszadó emelte ki. Bár kevesen gondolják, hogy kizárólag a pedagógusok feladata lenne a bűnmegelőzés, több válasz utal arra, hogy a tanárok fontos szereplők lehetnek, különösen a rendfenntartó erőkkel való együttműködés keretében. Konkrét példaként említették azt a modellt, ahol az osztályfőnökök rendőrökkel kollaborálva interaktív napokat szerveznek a diákoknak. Három válaszadó említette az iskolai személyzetet, azonban pontos behatárolás (például biztonsági szolgálat, adminisztratív személyzet, portás) nem hangzott el. Mások az iskolai szociális segítők és az állami döntéshozókat is bevonták a felelősségi körbe, kiemelve az utóbbiak szerepét a jogszabályi háttér megteremtésében. Egyes vélemények hangsúlyozták, hogy a tanárok önmagukban nem képesek megoldani a bűnmegelőzést, ezért a rendőrségi jelenlét szükségszerű lehet, különösen a súlyos esetekben. Ugyanakkor többen kritikusak voltak a rendőrségi jelenlét túlzott kiterjesztésével szemben, mondván, hogy a rendőrség beavatkozása abszurdnak tűnhet egy oktatási intézményben, bár bizonyos iskolákban szükséges lehet. Továbbá többen rámutattak arra, hogy fiatal, hiteles külső szakemberek – például

szociális segítők vagy pszichológusok – hatékonyabbak lehetnek a bűnmegelőzésben, mivel a diákok könnyebben elfogadják őket. Összességében megállapítható, hogy az iskolai bűnmegelőzést nem lehet egyetlen szereplőre bízni. A legtöbb válaszadó szerint a rendőrök és az iskolaőrök kulcsszerepet játszanak, de elengedhetetlen a pedagógusok és más szakemberek együttműködése is. Az interdiszciplináris megközelítés, a külső szakemberek bevonása és a társadalmi felelősségvállalás mind nélkülözhetetlen elemei egy hatékony bűnmegelőzési rendszernek.

Az iskolaőröket elsődleges közbelépőként megjelölő válaszadók véleményei az iskolaőrök szerepéről meglehetősen megosztottak.

- **Hasznosság és szükségesség:** A válaszadók 36,9%-a (31 fő) hasznosnak és szükségesnek tartja az iskolaőrök jelenlétét, különösen a problémásabb térségekben vagy iskolákban. Többen kiemelték, hogy az iskolaőrök nemcsak bántalmazási esetekben, hanem más helyzetekben, például pánikbetegség esetén is segítséget nyújthatnak, és általánosságban pozitív hatással vannak az iskolai környezetre.
- **Tapasztalat hiánya:** Számos válaszadó, 35,7%-uk (30 fő), jelezte, hogy nincs tapasztalata az iskolaőrökkel kapcsolatban, mivel iskolájukban nem alkalmaznak ilyen személyt.
- **Kritikus vélemények:** A válaszadók 22,6%-a (19 fő) szerint az iskolaőrök jelenléte felesleges vagy rosszul sikerült kezdeményezés, amely csak megerősíti az iskola problémáit. Véleményük szerint ez elriaszthatja a jó magaviseletű diákokat és szüleiket az iskolai jelentkezéstől. Többen úgy vélik, hogy az iskolaőrök nem képesek megoldani a valódi problémákat, vagy jelenlétük egyszerűen nem szükséges.
- **Személyiség és kapcsolat:** Több kritika utalt arra, hogy az iskolaőrök hatékonysága nagymértékben függ egyéni személyiségüktől és a diákokkal való kapcsolatuktól. Pozitív tapasztalatok akkor születnek, ha az iskolaőr hiteles, intelligens és megfelelően kezeli a helyzeteket. Ugyanakkor néhányan kifogásolták, hogy az iskolaőrök túlzott barátkozása a diákokkal csökkentheti szakmai hatékonyságukat.
- **Intézményenkénti eltérések:** Páran (4,8%, 4 fő) hangsúlyozták, hogy az iskolaőrök szükségessége intézményenként változó. Egyes iskolákban nélkülözhetetlenek lehetnek, míg máshol nincs rájuk szükség. Az iskolaőrök hatékonysága és szerepe tehát nagymértékben függ az adott iskola környezetétől és a diákok összetételétől.

Az előző kérdéskörök és válaszok alapján felmerült, hogy a tanároknak is szerepet kell vállalniuk a bűnmegelőzésben, ugyanakkor többen alulképzettnek érzik

magukat ezen a területen. Ennek kapcsán vizsgáltam, hogy mennyire lennének nyitottak a pedagógusok a bűnmegelőzéssel és az iskolai agresszió kezelésével kapcsolatos képzéseken való részvételre, akár a rendőrséggel való együttműködés keretein belül. Az eredmények szerint 38 pedagógus, azaz a válaszadók 58,5%-a igennel válaszolt, míg 18 fő (27,7%) bizonytalan („talán”) volt a részvételt illetően. Csupán négy fő adott nemleges választ, és két fő tartózkodott a véleménynyilvánítástól. Két válaszadó külön aggodalmát fejezte ki a tanárok túlterheltsége miatt, míg egy fő kifejezetten azt javasolta, hogy a képzési lehetőséget csak azoknak a pedagógusoknak kínálják fel, akik erre külön igényt tartanak, ezáltal mentesítve a teljes pedagógus társadalmat a további terhektől.

Javaslatok a pedagógusok részéről

A kérdőív kitöltői a végén lehetőséget kaptak arra, hogy szabadon fogalmazzák meg javaslataikat és további gondolataikat az iskolai erőszak megelőzésével és kezelésével kapcsolatban.

A beérkezett válaszok alapján a legkiemelkedőbb téma a pedagógusok támogatásának szükségessége volt. A válaszadók hangsúlyozták, hogy a tanároknak hatékonyabb konfliktuskezelési eszközökre van szükségük, továbbá elengedhetetlen a jogi védelem megerősítése ahhoz, hogy eredményesen tudják megelőzni és kezelni az erőszakos helyzeteket.

Emellett számosan rámutattak arra, hogy a diákok viselkedése szoros összefüggésben áll a családi háttérrel és a társadalmi környezettel, ezért a társadalmi nevelés és a szülőkkel való szoros együttműködés elengedhetetlen a problémák hatékony kezelése érdekében.

A válaszadók között többen kiemelték a pszichológusok, szociális segítők és konfliktuskezelési tréningek bevonásának fontosságát, amelyek jelentősen javíthatnák a prevenciós folyamatokat.

Egyes pedagógusok úgy vélték, hogy kisebb létszámú osztályokban hatékonyabb lehetne a tanítás és a konfliktuskezelés, ami elősegíthetné az erőszakos helyzetek megelőzését. Ugyanakkor sokan hangsúlyozták az iskolai szabályok egyértelmű betartásának fontosságát, és azt, hogy az erőszakos tanulókat szigorúbb következményekkel kellene szembesíteni. Ehhez azonban szükség lenne egy aktívabb, tevőlegesebb szankciórendszer bevezetésére.

Végül többen megfogalmazták, hogy a pedagógusképzés során nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a pszichológiai felkészítésre és a folyamatos szakmai fejlődésre, hogy a tanárok hatékonyabban tudják kezelni a különböző konfliktusokat és kihívásokat.

Következtetések és javaslatok

A feldolgozott szakirodalmi források és a pedagógusok által kitöltött kérdőívek elemzése alapján kialakítottam saját értelmezésemet, amelynek mentén az alábbi következtetésekre jutottam.

Az iskolai agresszió megelőzése és kezelése hatékonyabb, ha interdiszciplináris megközelítést alkalmazunk, amelyben a rendőrök, iskolaőrök, pedagógusok és pszichológusok közösen dolgoznak. Ez az együttműködés lehetővé teszi, hogy komplex helyzeteket – például egy veszélyes diák viselkedését – különböző szakmai szemszögekből közelítsenek meg, és olyan átfogó megoldásokat találjanak, amelyek hosszú távon fenntarthatók.

A biztonságos iskolai környezet megteremtésében kiemelkedő szerepe van a megelőzésnek. A megfelelő képzési programok és támogatás elősegíthetik a konfliktusok elkerülését. A pedagógusok számára szervezett konfliktuskezelési képzések segítenek felismerni és kezelni a problémás helyzeteket még azelőtt, hogy azok súlyosabbá válnának. Hasonlóképpen, ha egy diák szorongásos tüneteket mutat, az iskolapszichológus közreműködése megelőzheti, hogy a probléma agresszív vagy önkárosító viselkedésbe torkolljon.

Egy a diákok viselkedésére reagáló szankciórendszer bevezetése hozzájárulhat az iskolai fegyelmezés átláthatóságához és következetességéhez, ami csökkentheti a konfliktusokat és erősítheti a rend fenntartását. Például egy diák rendszeres agresszív viselkedése esetén egy jól meghatározott szankciórendszer – mint a figyelmeztetések, közösségi munka vagy ideiglenes felfüggesztés – egyértelmű következményeket biztosítana, amelyek mind a diák, mind a szülők számára világosak. Ez segít elkerülni az ad hoc döntéseket, amelyek gyakran igazságtalannak tűnhetnek, és növelhetik a diákok közötti feszültséget.

Az osztálylétszám csökkentése szintén hozzájárulhat a jobb tanár-diák kapcsolatok kialakításához, mivel kisebb osztályokban a pedagógusok több figyelmet tudnak fordítani az egyéni szükségletekre és viselkedési problémákra. Emellett a pozitív viselkedés ösztönzésére irányuló programok, mint például a PBIS (Positive Behavioral Interventions and Supports) (URL11), jutalmazták a helyes magatartást, ami hosszú távon csökkenti a problémás viselkedést és egészségesebb iskolai légkört teremt.

Az iskolai biztonság fenntartása nem egyszeri feladat, hanem folyamatos, összehangolt együttműködést igényel. A pedagógusoknak, szülőknek és szakembereknek rendszeresen együtt kell dolgozniuk a protokollok felülvizsgálatában, frissítésében és alkalmazásában. Például egy rendszeres közösségi fórum, ahol az iskolai biztonságról és fejlesztési lehetőségekről tárgyalnak, erősítheti a közös elköteleződést. Ezek a fejlesztések hosszú távú beruházásokat igényelnek

mind technológiai, mind személyi oldalról, amelyhez elengedhetetlen a megfelelő finanszírozás és politikai támogatás. Pénzügyi forrásokra van szükség például kamerarendszerek telepítésére, biztonsági kapuk beszerelésére, valamint a pedagógusok és iskolaőrök képzésére. Amennyiben a politikai döntéshozók nem biztosítanak elegendő támogatást, a biztonsági intézkedések hatékonysága és fenntarthatósága veszélybe kerülhet.

A rendőrség az iskolák körüli járőrözés és rendezvények biztosítása mellett rendszeres preventív oktatást is tarthatna. Az iskolaőrök nemcsak a rend fenntartásáért felelősek, hanem fontos szerepet játszanak a megelőzésben is, például azért, hogy folyamatosan figyelik az iskolai közösségekben kialakuló konfliktusokat. Amennyiben egy diákok közötti konfliktus hevesebbé válik, az iskolaőrök gyorsan közbeléphetnek az eset eldurvulásának megakadályozására, ehhez azonban elengedhetetlen a megfelelő képzés és szakértelem. Emellett célszerű lenne a rendőrség által működtetett programok megerősítése és kiterjesztése, hogy még több iskolában, még nagyobb számban elérhetőek legyenek a diákok és pedagógusok számára.

A tanárok felelőssége, hogy figyeljék a diákok közötti dinamikákat, felismerjék a zaklatás vagy agresszió jeleit, és időben jelezzék ezeket az iskolavezetés és a pszichológus felé. Például, ha egy pedagógus észleli, hogy egy diák rendszeresen zaklatja társait, közösen dolgozhatnak ki megoldást az érintett szakemberekkel.

A pszichológusok aktív közreműködése kulcsfontosságú a mentális problémák és az iskolai agresszió kezelésében. Ha egy diák viselkedése hirtelen megváltozik, a pszichológus segíthet az okok feltárásában és terápiás programot nyújthat, amely kiterjedhet a pedagógusok mentális egészségének támogatására is. Jelentős gondot okoz azonban, hogy az iskolapszichológusok száma országosan alacsony, így sok intézményben egyáltalán nem, vagy csak részmunkaidőben érhető el szakember, ami komoly akadály a hatékony megelőzésnek és beavatkozásnak.

A szülők szerepe abban áll, hogy otthon is támogassák gyermekük helyes viselkedését, figyeljenek a jelekre, és együttműködjenek az iskolával a problémák kezelésében. Amennyiben egy szülő észleli, hogy gyermeke zárkózottabbá válik, érdemes konzultálnia a pedagógusokkal a megfelelő megoldás érdekében.

Az iskolaigazgatók és vezetők felelősek a rend fenntartásáért, a biztonsági rendszerek telepítéséért és a protokollok kidolgozásáért. Például egy iskolaigazgató – a biztonság érdekében – rendszeres találkozókát szervezve szorosabb együttműködést alakíthat ki a helyi rendőrséggel. Mindezek a szereplők közösen, aktív cselekvéssel és folyamatos jelenléttel képesek megakadályozni a problémák elmélyülését, és biztosítani a diákok biztonságát.

A fenti adatok azt mutatják, hogy a pedagógusok reakciói rendkívüli eseményekre – például iskolai erőszakra vagy más traumatikus hírekre – jelentős szórást mutatnak. A legtöbb esetben nem történt külön intézkedés, míg mások aktívan reflektáltak, beszélgetést kezdeményeztek, vagy preventív lépéseket tettek. Ez a heterogenitás arra utal, hogy az intézményi szintű protokollok hiánya komoly kihívást jelent a pedagógusok számára, akik gyakran egyéni megérzéseikre és lehetőségeikre hagyatkozva próbálnak reagálni. Ennek része lehet egy intézményi protokoll kidolgozása, amely iránymutatást ad a pedagógusoknak a krízishelyzetek feldolgozására, a diákokkal való kommunikációra, valamint a saját mentális egészségük védelmére.

Végül soron a szilárd iskolai környezet kialakítása nem csupán technikai eszközök és rendszerek kérdése, hanem a közösség aktív részvételének és folyamatos elkötelezettségének eredménye. A pedagógusok, szülők, rendőrség, iskolaőrök és szakemberek összehangolt munkája nélkülözhetetlen ahhoz, hogy hatékonyan kezeljük a kihívásokat és megelőzzük a konfliktusokat. Csak közös erőfeszítéssel, folyamatos tanulással és adaptációval érhetjük el, hogy az iskolai közösség valóban biztonságos, támogató és fejlődő környezet legyen minden diák, pedagógus és egyéb dolgozó számára.

Felhasznált irodalom

- Buda M., Kőszeghy, A., & Szirmai, E. (2008). Iskolai zaklatás – Az ismeretlen ismerős. *Educatio*, 2008(3), 373–386. <https://epa.oszk.hu/01500/01551/00045/pdf/915.pdf>
- Clarke, A., Sorgenfrei, M., Mulcahy, J., Davie, P., Friedrich, C., & McBride, T. (2021). *Adolescent mental health A systematic review on the effectiveness of school-based interventions* (pp. 1–125). Early Intervention Foundation. <https://www.eif.org.uk/files/pdf/adolescent-mental-health-review-appendices.pdf>.
- Farkas Á., Rác, A., & Szabolcsi, J. (2018). Gyermekvédelem és az iskola. In *Az iskolai szociális munka alapjai* (pp. 62–76). PTE BTK TKI Közösségi és Szociális Tanulmányok Tanszék. <https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/13333/4.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Győrfiné Körtvélyesi, F. (2015). A tanári tevékenység, mint a tanár-diák konfliktusok forrása. *Educatio*, (3), 116-120. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/educatio/a-tanari-tevekenyseg-mint-a-tanar-diak-konfliktusok-forrasa#main-content>.
- Sági M., & Szemerszki, M. (2012). Hogyan hatnak a tanárok a diákok konfliktusmegoldási beállítódására? Bevezetés. *Új Pedagógiai Szemle*, (7-8), 1-26. <https://konszenzus.org/wp-content/uploads/AVR/letoltes/sagiszemerszki2.pdf>.
- Schvéd B. (2022). Pedagógus-továbbképzések az iskolai és online bántalmazásról. *Új Köznevelés*, 78(3), 39-41. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-kozneveles/pedagogus-tovabbkepzesek-az-iskolai-es-online-bantalmazasrol>.

- Stéger C. (2010). A pályakezdő tanárok bevezető támogatási rendszerével kapcsolatos uniós törekvésekről. *Pedagógusképzés*, 8(1), 37–56. <https://doi.org/10.37205/tel-hun.2010.1.04>.
- Szelezsánné Egyed D. (2016). A pedagógusok körében megjelenő stressz, pszichoterror és kiégés jelensége; preventív és kezelési lehetőségek a köznevelési intézményben. *Opus et Educatio*, 3(5), 590-603. <https://doi.org/10.3311/ope.134>

Alkalmazott jogszabályok

2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
2012. évi C törvény a Büntető Törvénykönyvről

Online hivatkozások

- URL1: *Elkövetések száma az elkövetés helye szerint 2018. II. félévtől*. https://bsr.bm.hu/document/open?url=https://bsr-sp.bm.hu/SitePages/ExcelMegtekinto.aspx?ExcelName=%2fBS-RVIR%2fRegisztr%2c%a1lt+elk%2c%b6vet%2c%a9sek_ver20250603023257.xlsx&id=73
- URL2: *Nem történt túszejtés*. <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/nem-tortent-tuszejtes>
- URL3: *Tanárát bántalmazta a tanuló az iskolában*. <https://ugyeszseg.hu/tanarat-bantalmazta-a-tanulo-az-iskolaban-a-gyor-moson-sopron-varmegyei-fougyeszseg-sajtokozlomenye/>
- URL4: *Brutálisan megverte a tanárnőjét egy szolnoki diák*. <https://24.hu/belfold/2024/04/26/kurvara-irritalo-vagy-megollek-brutalisan-megverte-a-tanarnojet-egy-szolnoki-diak/>
- URL5: *Regisztrált elkövetők, elkövetések*. https://www.ksh.hu/stadat_files/iga/hu/iga0004.html
- URL6: *Közoktatás - A személyi szabadságjogok érvényesülése*. <https://www.oktbiztos.hu/ugyek/jelentes2001/kozoktat.html>
- URL7: *Iskolai veszélyek - Az oktatási jogok biztonságának vizsgálata*. https://www.oktbiztos.hu/ugyek/iskolai_agresszio_jelentes.pdf
- URL8: *Új tilalmak az iskolákban és a kollégiumokban! - Mit és hogyan korlátoz a szeptember 1-el hatályba lépett kormányrendelet?* <https://www.jogiforum.hu/cikk/2024/09/03/uj-tilalmak-az-iskolokban-es-kollegiumokban-mit-es-hogyan-korlatoz-a-szeptember-1-jen-hatalyba-lett-kormanyrendelet/>
- URL9: *A magas osztálylétszám hátráltatja a tanulók fejlődését. A tanárok maximalizálást sürgetnek*. <https://angliaikisokos.com/a-magas-osztalyletszam-hatraltatja-a-tanulok-fejlodeset-a-tanarok-maximalizalast-surgetnek/>
- URL10: *Jelentkezés pedagógus továbbképzésre*. <https://www.eletrevalokprogramja.hu/jelentkezes-pedagogus-tovabbkepzesre/>
- URL11: *Center on PBIS. (2019). PBIS*. <https://www.pbis.org/>

Mellékletek

1. számú melléklet: Kérdőív pedagógusokkal

Kérdések:

- 1) Győrben tanít? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem.
- 2) Neme? – Válaszlehetőségek: Férfi, Nő, Nem kívánom megosztani.
- 3) Életkora? – Válaszlehetőségek: 30 év alatti, 30–40 év közötti, 40–50 év közötti, 50–60 év közötti, 60 év fölötti, Nem kívánom megosztani.
- 4) Kérem számmal határozza meg hány éve tanít? – Nyitott kérdés.
- 5) Milyen típusú iskolában tanít? – Válaszlehetőségek: Általános iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Szakiskola, Alapfokú művészeti iskola, Készségfejlesztő iskola, Felsőoktatási intézmény (egyetem, főiskola), Nem kívánok válaszolni.
- 6) Milyen az iskola jellege, ahol tanít? – Válaszlehetőségek: Állami, Egyházi, Magán vagy alapítványi, Nemzetiségi önkormányzati, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
- 7) Hallott-e a Győri Szakképzési Centrum Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Technikum és Kollégiumban 2019. december 05-én történt késelésről, ahol egy diák volt az elkövető és egy pedagógus volt a sértett? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem.
- 8) Írja le röviden, hogy honnan hallott erről az esetről! – Nyitott kérdés.
- 9) Írja le röviden, hogy milyen érzéseket váltott ki Önből mint pedagógusból az eset! – Nyitott kérdés.
- 10) Írja le röviden, hogy tett-e bármit az eset megtudása után, hogy hasonló helyzetet elkerüljön! – Nyitott kérdés.
- 11) Mennyire érzi magát felkészületlennek egy ilyen helyzethez? – Válaszlehetőségek: 1 (Nem érzem magam felkészülve.), 2, 3, 4, 5 (Felkészülve érzem magam.).
- 12) Milyen jogi vagy egyéb eszköz van a kezében, hogy egy ilyen helyzetet megelőzhessen vagy kezeljen? – Nyitott kérdés.
- 13) Mit lát, mi lenne a leghatékonyabb módszer egy ilyen eset megelőzésére, kezelésére? – Nyitott kérdés.
- 14) Mire lenne szüksége, hogy az ilyen jellegű erőszakot megtudja előzni, kezelni? – Nyitott kérdés.
- 15) Hogyan képzelné el az ilyen ügyek megelőzését, kezelését? – Nyitott kérdés.
- 16) Előfordult-e már, hogy félt a diákjától? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem, Talán, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
- 17) Tapasztalt már diákok részéről bármilyen formában erőszakot vagy abúzust, ami Ön felé irányult? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem, Talán, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
- 18) Amennyiben az előző kérdésre igennel vagy talánnal válaszolt, kérem határozza be, milyen típusú erőszakkal, abúzzsal találkozott? – Válaszlehetőségek: Fizikai, Verbális, Pszichológiai, Cyberbullying, Egyéb.

- 19) Milyen körülmények között történt az erőszakos eset, az abúzus? – Válaszlehetőségek: Tanórán, Szünetben, Iskola után, Nem tudom/Nem emlékszem, Nem kívánok válaszolni, Egyéb.
- 20) Milyen okokat látott az erőszakos, abúzív viselkedés hátterében? – Nyitott kérdés.
- 21) Milyen volt az érintett diák(ok) általános viselkedése és tanulmányi teljesítménye? – Nyitott kérdés.
- 22) Milyen hatással voltak ezek az esetek az Ön mentális és érzelmi állapotára? – Nyitott kérdés.
- 23) Milyen lépéseket tett az ilyen esetek után? – Nyitott kérdés.
- 24) Mennyire érzi támogatottnak magát az iskolai vezetőség részéről az ilyen esetek kezelésekor? – Válaszlehetőségek: 1 (Nem érzi magát támogatottnak.), 2, 3, 4, 5 (Teljesen támogatottnak érzi magát.).
- 25) Tud-e valakihez segítségül fordulni olyan esetben, amikor egy diákjával komoly konfliktus áll fenn? – Válaszlehetőségek: Teljes mértékben igen, Inkább igen, Semleges, Inkább nem, Teljes mértékben nem, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
- 26) Amennyiben az előbbi kérdésre pozitív választ adott, kérem írja le kihez fordul segítségül! – Nyitott kérdés.
- 27) Tud-e arra reagálni, ha valaki az osztályából deviáns jeleket produkál? – Válaszlehetőségek: Teljes mértékben igen, Inkább igen, Semleges, Inkább nem, Teljes mértékben nem, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
- 28) Amennyiben az előbbi kérdésre pozitív választ adott, kérem írja le hogyan reagál a deviáns magatartásokra. – Nyitott kérdés.
- 29) Rendelkezik-e olyan szaktudással, szakképzettséggel, amivel hasonló szituációkat kezelni tudna? – Válaszlehetőségek: Teljes mértékben igen, Inkább igen, Semleges, Inkább nem, Teljes mértékben nem, Nem tudom, Nem kívánok válaszolni.
- 30) Ön szerint kinek kell végeznie a bűnmegelőzést az iskolákban? – Válaszlehetőségek: Rendőröknek, Rendőrség keretein belül az iskolaörnek, Pedagógusoknak, Iskolában dolgozó egyéb személyzetnek, Nem kívánok válaszolni, Egyéb.
- 31) Mi a véleménye az iskolaőrök jelenlétéről és munkájáról az iskolában? – Nyitott kérdés.
- 32) Lát-e abban rációt, hogy a tanárok a bűnmegelőzéssel és ilyen fajta agresszió kezelésével kapcsolatos képzésen vegyenek részt, akár a rendőrséggel való együttműködés keretein belül? – Válaszlehetőségek: Igen, Nem, Talán, Nem kívánok válaszolni, Egyéb.
- 33) Van-e javaslata arra vonatkozóan, hogyan lehetne jobban kezelni az iskolai erőszakot, különösen a pedagógusokkal szembeni erőszakot? – Nyitott kérdés.
- 34) Van-e valami, amit még szeretne hozzáfűzni a témához, amit fontosnak tart megosztani? – Nyitott kérdés.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Priski Zs. (2026). Az iskolai erőszak és kezelési lehetőségei a pedagógusok tapasztalatai alapján. *Belügyi Szemle*, 74(5), 1287–1311. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJA.2026.v74.i5.pp1287-1311>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerző nem jelentett összeférhetlenséget.

Finanszírozás

A szerző nem jelentett pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Priski Zsanett, aki a priski.zsanett@stud.uni-nke.hu e-mail címen érhető el.